

barcha fanlar bo'yicha o'quv materiallarining gender tenglik va farqlar asosida belgilab berilishi muhim ahamiyat kasb etadi. Bunday ta'lim jarayoni yangi o'quv vositalari – metodik materiallar va didaktik ishlanmalar yaratishni talab qiladi. O'z navbatida, o'quv-metodik materiallar nazorat vositalari bilan bog'liq ravishda tanlanishi lozim. Nazarimizda, istiqlolda o'quvchilarning bilim, ko'nikma va malakalarini nazorat qilish nafaqat o'zlashtirish, balki o'g'il va qiz bolalarning har biriga xos bo'lgan tushunish, bilimlarni amaliy qo'llash va ijod ko'nikmalarini aniqlash asosida ham amalga oshirilishi lozim. Bu holat o'quvchilarning bilim darajasiga ijobiy ta'sir ko'rsatibgina qolmay, yangi sifatga ega bo'lgan aql-zakovat egasini tarbiyalaydi, ya'ni u o'ziga xos shaxsni shakllantirib, ular ongini o'stirish, shuningdek, dunyoning ijtimoiy, informatsion, texnologik va iqtisodiy o'zgarishlariga moslashishlariga katta yordam beradi. Talaba qizlarni tarbiyalash va ularni bo'lajak amaliy faoliyatga tayyorlashda umummehnat ko'nikmalari katta o'rin tutadi. BMT Bosh Assambleyasining 2000-yildagi "Xotin-qizlar – 2000: Gender tenglik, taraqqiyot va tinchlik" mavzusidagi maxsus sessiyasi materiallari, Jahon banki tomonidan tayyorlangan so'nggi tadqiqotlar shuni ko'rsatmoqdaki, iqtisodiy rivojlanish bilan gender tenglik o'rtasida uzviy bog'lanish mavjud. Mazkur muammoning jamiyat taraqqiyotida muhim o'rin tutishini so'nggi yillarda Germaniya va boshqa Yevropa mamlakatlarida ushbu sohaga bo'lgan qiziqishning ortib borayotganligi misolida ham yaqqol kuzatish mumkin. Jinsga asoslangan ta'lim-tarbiya o'quvchini kelajakdagi hayotga tayyorlashda har tomonlama ta'sir ko'rsatadigan ta'limiy-tarbiyaviy, ma'rifiy vositalar yig'indisidir.

Tarixdan madaniyat va xotin-qizlarga ularni an'anaviy ravishda ona va ayol deb qarash amaliyoti barcha darajalarda ustunlik qila boshladi. Hozirda aholining huquqiy madaniyati darajasi ortib bormoqda. Xotin-qizlarni tom ma'noda yangi, demokratik tamoyillarga asoslangan fuqarolik jamiyatining teng huquqli bunyodkoriga aylantirish yo'lida insoniyat ma'naviyat xazinasiga tayanadi. Pedagogika fanida erishilayotgan eng muhim yutuqlardan biri gender tenglik va farqlar asosida ta'lim berish imkoniyatlarining ochilayotganligidir. Bu hodisa ta'limni gumanitarlashtirish nuqtayi nazaridan ham alohida qimmatga ega.

Gender nazariyasi erkaklar va xotin-qizlarga xos xususiyatlarni farqlash masalasiga turli nuqtayi nazardan yondashadi. Jinslar o'rtasidagi asosiy farqlar erkak va ayolning ijtimoiy o'ziga xosligida namoyon bo'ladi. Ushbu farqlar jamiyatda ijtimoiy institutlar, me'yorlar va madaniy qarashlar vositasida shakllangan. Bunda gender farqlarning ijtimoiy jihatlarini muhim ahamiyatga egadir. Gender tabaqalashtirish jamiyat va ta'lim tizimida ijtimoiy-pedagogik jihatdan insonparvarlik tizimini rivojlantirishga asos bo'ladi. Gender pedagogikasining asosi o'g'il va qiz bolalar ta'limining o'ziga xos jihatlarini quruq tavsiflash emas, balki gender tabaqalashtirish vositasida shakllantiriladigan o'quv, ijtimoiy ko'nikmalardir.

Yuqori tashkilotlar hamda korxonalar rahbarlari o'rtasida ayollar sonining ko'payishi kuzatilsa-da, ular faoliyatini oila doirasi bilan chegaralash tamoyili mavjud. Istiqloлга

erishilgan dastlabki yillardan boshlab Vatanimizda bu tendensiyaning bartaraf etish va hayotning barcha jabhalarida ayollar mavqeyini ko'tarish borasida sezilarli sa'y-harakatlar amalga oshirilmoqda.

Muxtaram Prezidentimiz boshchiligida davlatimizda amalga oshirilayotgan islohotlar jamiyatimizning iqtisodiy, ijtimoiy, siyosiy, madaniy va ma'rifiy jihatdan jahonning rivojlangan mamlakatlari qatoridan o'rin olishida o'zining ijobiy natijalarini bermoqda. SHunday o'zgarishlar barcha jabhalarda bo'lgani singari ta'lim-tarbiya tizimida ham izchillik bilan amalga oshirilmoqda. Mamlakatimiz mustaqillikka erishgach, qadriyatlarimizni tiklash, o'zligimizni anglash, o'quvchilar dunyoqarashida milliy g'oya va mafkurani shakllantirish, ta'lim tizimini qayta qurish, har tomonlama yetuk, zamonaviy talablarga javob beradigan kadrlarni tayyorlash bosh vazifa qilib qo'yildi. Biz fikr yuritayotgan gender bilan bog'liq bo'lgan xatti-harakatga oid ko'rsatmalar, mehnatning erkaklar va xotin-qizlar mehnatiga bo'linishida yaqqol namoyon bo'ladi. Ushbu asoslar yordamida oliy ta'lim tizimida talaba-qizlar ijtimoiy faolligini rivojlantirishning ilmiy asoslari va texnologiyasini ishlab chiqish davr talabidir. Oliy ta'lim tizimi jamiyatda nafaqat texnologik va ijtimoiy-iqtisodiy taraqqiyot omili, balki ma'naviy va iqtisodiy rivojlanishning muhim strategik vositasi sifatida alohida ahamiyat kasb etadi. Shu bois mustaqil mamlakatimizda ta'lim sohasiga yil sayin katta e'tibor qaratilmoqda. Respublikamiz oliy ta'lim tizimida gender yondashuv asosida talaba-qizlarning ijtimoiy faolligini rivojlantirish nazariyasi va amaliyoti bo'yicha tadqiqotlarning olib borilishi bo'lg'usi mutaxassislar ijtimoiy faolligining dunyodagi eng yangi tahliliy yutuqlar asosida shakllanishiga yordam beradi. Hozirgi davrda oila, ta'lim, din, madaniyat kabi jamiyatdagi ijtimoiy institutlarning talaba-qizlarning ijtimoiy faolligini rivojlantirishdagi tarbiyaviy ahamiyati mazkur jarayon samaradorligini oshiradi.

Yakuniy xulosa o'rnida shuni aytishimiz kerakki, Davlatimizning ijtimoiy-iqtisodiy, ma'naviy-intellektual hayotida tub o'zgarishlar sodir bo'layotgan vaqtda o'quv jarayonini shaxsning gender tengligi va farqlari asosida tashkil etish masalasi ham pedagogik jarayon va tadqiqotlarning tarkibiy qismiga aylanishi kerak. Oliy ta'lim muassasalarida ta'lim olayotgan talaba-qizlarni Vatanga, ilm-fanga, xalqimizni azaliy urf-odatlariga, oilaviy an'analarga xurmat, mehr –muhabbat, shijoat ruhida tarbiyalanishi oldimizdagi eng mas'uliyatli va dolzarb vazifa bo'lib qoladi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Жеребкина И. А. Введение в гендерные исследования. – Санкт-Петербург.: 2001.
2. Фрейд З. Энциклопедия психоанализа. – Москва.: 1996
3. Хоф Р. Возникновение и развитие гендерных исследований // Пол, тендер, культура. – Москва.: 1999

MAKTABGACHA TA'LIM TIZIMINING MAQSAD VA VAZIFALARI

Tangrakulova Muhabbat Kenjayevna

o'qituvchisi

Denov pedagogika kolleji maxsus fan

Mahmatmurodova Tahmina Shavkat qizi

"Adiba Nozanin Sojida" NMTT tarbiyachisi

Raxmatova Mohira Jumanazar qizi

23-MTT majburiy ta'lim tarbiyachisi

Annotatsiya: *Maktabgacha ta'lim vazirligining maqsadi-barcha bolalarni teng asosli va yuqori sifatli maktabgacha ta'lim tizimiga qamrab olish.*

Kalit so'zlar: *"Ilk qadam", MTM, ijodiy rivojlanish, "outsorsing" ijtimoiy soha, pedagog kadrlarlar, raqamli platforma, innovatsiya*

Annotation: *The goal of the Ministry of Preschool Education is to include all children in an equal and high-quality preschool education system.*

Key words: *"First step", MTM, creative development, "outsourcing", social sphere, teaching staff, digital platform, innovation*

АННОТАЦИЯ: *Целью Министерства дошкольного образования является включение всех детей в равную и качественную систему дошкольного образования.*

Ключевые слова: *«Первый шаг», MTM, творческое развитие, «аутсорсинг», социальная сфера, педагогический коллектив, цифровая платформа, инновации.*

Ilg'or xorijiy davlatlar va Koreya Respublikasi tajribasidankelib chiqib, respublikamizning barcha maktabgacha ta'limmuassasalarida "Ilk qadam" davlat o'quv dasturi yo'lga qo'yildi.

Uning asosiy maqsadi bolalarni o'qitish emas, balki ularning o'qishga intilishlarini rivojlantirishdan iborat. Mazkur dasturbesh tamoyilni o'zida mujassamlashtirgan. Bular jismoniy rivojlanish va sog'lom turmush tarzining shakllanishi, ijtimoiy hissiy rivojlanish, nutq, muloqot, o'qish va yozish, aqliy rivojlanish, ijodiy rivojlanish kabilardan iborat.

Bunda tarbiyachilarning asosiy e'tibori bolaning erkinligi hamda aqliy rivojlanishiga qaratiladi. Oldin tarbiyachilarga pirgan bo'lsa, endi ular faqat eshitadi. Mashg'ulotlar xonasi yangidan jihozlanib, bolalarning erkin shug'ullanishi uchun imkoniyatlar yaratiladi. Yangi innovatsion usullar orqali tarbiyalanuvchilarning intellektual salohiyatini shakllantirishga alohida ahamiyat berilyapti. "Ilk qadam" dasturi bolalarning ilk qadamlariga e'tibor, desak yangilishmaymiz.

Nazorat bo'lmagan joyda tartib bo'lmaydi, deyishadi. Ijtimoiy tarmoqlar orqali ham bog'chalardagi ayrim vaziyatlar kengomмага oshkor bo'layotgani, tizimda ildiz otgan korrupsion harakatlarga qarshi kurashish maqsadida maktabgacha ta'lim boshqarmasi tomonidan chora-tadbirlar rejasi ishlab chiqildi. Shahar va tumanlardagi bog'chalar